

Dr. Gellérné dr. Lukács Éva

lukacseva@freemail.hu

Jogeset-elemzés
Szeged, 2009. május 15.

Felütés

- Európai Bíróság feladata:

Csoportosítás

- Jogesetek általános sémája
- Foglalkoztatással,
- Szociális ellátásokkal,
- Családtagokkal,
- Tartózkodással kapcsolatos jogesetek

- Egy gyöngyszem: Angonese eset

Általános séma

- Az Európai Bíróság megvizsgálja, hogy
 - A Római Szerződés mely cikkébe ütközik a tagállami jog adott rendelkezése
 - Rsz 39. cikk (munkavállalás) vagy RSZ 49. cikk (Szolgáltatások nyújtása) vagy RSZ 18. Uniós polgárság (ebben a sorrendben)
 - Az európai közösségi jogba ütközés ellenére kimenthető-e valamilyen fontos közérdekre hivatkozással általában (pl. nemzeti egészségügyi rendszer fenntarthatósága)
 - Ha elfogadja az általános célt, a konkrét intézkedés arányos és szükséges-e a védendő tagállami cél eléréshez (pl. uniós polgárok kizárása a 4500 Ft-os lehetőségből, lásd tegnap)
- Ha nem kimenthető, az Európai Bíróság kimondja a közösségi jogba ütközést. A nemzeti bíróság feladata ezután a konkrét ügyben az ítélet nemzeti jog szerinti meghozatala és a következményekről (kártérítés például) való döntés .
- Ebben a fenti logikai sorrendben halad minden jogeset.
- **Irodalom:** Tóth Judit, Közérdek az Európai Bíróság előtt. Európai Tükör 2007, XII/1.: 31-58.

Foglalkoztatással kapcsolatos esetek

- Határmenti munkavállalói státussal kapcsolatos esetek (Hartmann/Geven)
- Kiküldetés (Van der Elst)
- Aktív munkaerőpiaci eszközök (ITC)
- Nyelvtudás (Anita Groener)
 - Erről szó volt tegnap, elemzem a cikkemben, ezért külön nem elemezzük.

Határmenti munkavállalás

- A jogesetek lényege, hogy nem lehet megvonni valakinek a foglalkoztatási és egyéb kedvezményeit azért, mert lakóhelyét átteszi egy másik tagállamba, kivéve ha a kapcsolat csekély (nem lakik ott és csak nagyon marginális munkát végez). Akkor a családi ellátás megvonható.
- Magyar jog: több jogot biztosít, mint az Európai Bíróság.
 - Magyar jog: határmenti munkavállaló nem értelmezett fogalom, vagy munkaviszonyban van valaki vagy nem, ha igen, akkor egyenlő bánásmódban részesül.
 - A családi ellátásokról szóló tv. (Cst.) tartalmazza a fogalmat, és biztosítja a kedvezményeket, akkor is, ha a kapcsolat csak csekély.
 - Cst. (2. § (d): a hatály kiterjed azokra, akik a szabad mozgás jogát gyakorolják és van lakcímkártyájuk, kivéve a határmenti munkavállalókat, akik enélkül is jogosultak.

Kiküldetés (Van der Elst)

- Lényeg: ha egy vállalkozás másik tagállamban kíván egy megbízást teljesíteni, saját munkavállalóival, ezt megteheti, függetlenül attól, hogy a munkavállalók nála munkavállalási engedéllyel dolgoznak (erről szól a 96/71/EK irányelv a munkavállalók szolgáltatásnyújtás keretében történő kiküldetéséről, uniós polgárokra)
- Magyar jog: kifejezetten nem biztosítja ezt a lehetőséget harmadik államok állampolgárainak, de az uniós polgároknak igen.
 - A Munka Törvénykönyve hatálya kiterjed minden olyan munkaviszonyra, amelynek alapján a munkát Magyarországon végzik vagy magyar munkáltató munkavállalója a munkát ideiglenes jelleggel külföldön végzi.
 - 8/1999. SZCSM rendelet (6-7. §-ok) csak a külföldi vállalkozással kötött magánjogi szerződés alapján történő üzembe helyezési, szavatossági, szervizelési és jótállási tevékenység elvégzéséhez ad lehetőséget engedélymentességhez vagy munkaerőpiaci vizsgálat nélküli engedélykiadáshoz, generális kivétel nincs.

Aktív munkaerőpiaci eszközök (ITC)

- Lényeg: ha van egy olyan tagállami rendelkezés, amely szerint az aktív munkaerőpiaci támogatás saját tagállami munkavégzési helyhez köthető, az ellentétes a közösségi joggal
- Magyar jog: nem zárja ki, hogy munkáltatók Magyarországon munkanélkülivé vált személyek más tagállami foglalkoztatására támogatás igényeljenek, igaz:
 - Minden ilyen döntés a munkaügyi központ diszkrecionális jogköre.
 - Lásd bővebben a hivatkozott szakcikket (Humán Saldo)

Szociális ellátásokkal kapcsolatos esetek

■ Fajták

- Egészségügyi ellátás: Kohll
- Szociális ellátás: Trojani /Hendrix/Ioannidis
- Munkanélküli ellátás: Collins

- Általában igaz, hogy a szociális területen az uniós polgárság a vezérelv.

Irodalom: Gellénné Lukács Éva, Személyek szabad mozgása az EÜban, Ph.D. dolgozat, letölthető:

www.eumunkavallalas.shp.hu / Publikáció

Egészségügyi ellátás (Kohl)

- Lényeg: egy biztosított személy bármikor engedélyhez nem kötött ellátást vehet igénybe egy másik tagállamban, akkor költségtérítésben részesül, amennyiben az adott ellátás a saját tagállamban kerül.
 - Csak engedélyhez nem kötött (tehát egyszerű járóbeteg) ellátásra vonatkozik! Komolyabb beavatkozásra nem!
 - Magyar jog ezt maximálisan biztosítja: egészségbiztosításról szóló tv. 27. § (6): Amennyiben a biztosított EGT tagállam területén engedélyhez nem kötött egészségügyi szolgáltatást nem a Közösségi rendelet alapján vesz igénybe, az egészségbiztosító a felmerült és igazolt költségeket az igénybevétel idején érvényes belföldi költség, legfeljebb azonban a tényleges költség mértékének megfelelő összegben megtéríti.
 - **Irodalom**: Lukács Éva, Ki fizeti a számlát? – a személyek szabad mozgása és az egészségügy kapcsolata az EU tagállamaiban, Magyar Jog 2002/8. 485.

Szociális ellátások

- Mindegyik az uniós polgárságból vezeti le az egyenlő bánásmódot.
- Az Európai Bíróság elsőként a gazdaságilag aktív státusra alapítható jogokra való hivatkozás lehetőségét vizsgálja, és csak akkor elemzi a jogosultságoknak az uniós polgárság alapján történő fennállását, ha a közösségi munkavállalói státus nem felhívható (lásd *Trojani, Ioannidis*).

Kitekintés

- Az Európai Bíróság jogeseteinek alapján, felsorolásszerűen, az alábbi jogok illetik meg a gazdaságilag inaktív uniós polgárokat, feltéve, hogy jogszerű tartózkodónak minősülnek:
 - egyenlő bánásmód a gyermeknevelési támogatáshoz való hozzáférés terén (*Sala*);
 - tanulmányi szociális támogatás azon diákok részére, akik átmeneti anyagi nehézségbe ütköztek, és a tagállammal előzetesen megfelelő kapcsolatuk volt (*Grzelczyk*);
 - diákhitelhez való hozzáférés (*Bidar*);
 - jog arra, hogy valaki egy büntetőeljárásban azt a nyelvet használja, amely az adott tagállam hivatalos, ám kisebbségi nyelve (*Bickel és Franz*);
 - a tagállam területén tartózkodás joga, ha van anyagi fedezetük, de az egészségbiztosítási fedezet nem feltétlenül teljeskörű (*Baumbast*);
 - kiskorú uniós polgár joga arra, hogy harmadik állam állampolgárságával rendelkező szülője vele egy másik tagállamba költözzön (*Chen*);
 - átmeneti segélyre való jogosultság munkahelykeresés során, akkor is, ha az érintett középfokú tanulmányait egy másik tagállamban végezte (*D'Hoop*);
 - átmeneti segélyre való jogosultság, ha az érintett először keres munkát egy másik tagállamban, és megfelelő kapcsolata van az adott tagállam munkaerőpiacához (*Collins*);
 - kiskorú uniós polgár joga arra, hogy megváltoztassa a nevét, ha kettős állampolgár és a másik állampolgársága szerinti szabályok szerint kívánja viselni a nevét (*Garcia Avello*).

Collins eset - használható a regisztrációs igazolások problémáikához (lásd tegnap)

- A *Collins* eset tárgya az álláskeresői járadék volt. *Collins* ír és amerikai kettős állampolgár volt. Egy évet tanult az Egyesült Királyságban, illetve 10 hónapot dolgozott is ott. Hosszabb megszakítás (17 év) után visszatért, munkakeresési céllal, és a munkakeresés idejére álláskeresői támogatást igényelt. Kérelmét a brit hatóságok elutasították arra hivatkozva, hogy (i) nem közösségi munkavállaló; (ii) nincs tényleges tartózkodási joga (*not resident*) az Egyesült Királyságban, mert nem tartózkodott ott elfogadható időtartamban. *Collins* viszont arra hivatkozott, hogy ő már megszerezte a közösségi munkavállalói státust, amelyet nem veszthetett el, illetve alternatívaként, az európai közösségi jog egyéb alapelveiből (uniós polgárság) fakadó jogai vannak.
- Az Európai Bíróság leszögezte, hogy ugyan *Collins* megszerezte a közösségi munkavállalói státust, viszont abból fakadóan jogokra igényt 17 évvel később nem formálhat, mert **nem állapítható meg kapcsolat** a korábbi gazdasági tevékenység és az aktuális munkakeresés között.

Integráns kapcsolat előírása

- Az Európai Bíróság kimondta, hogy a tagállam jogosult arra, hogy csak olyan személyeknek nyújtson szociális természetű pénzbeli támogatást, akiknek integráns kapcsolata (*genuine link*) van a munkaerőpiaccal: „*megengedhető a tagállam részére, hogy az ellátást csak annak megállapítása után nyújtsa, hogy a munkahelykereső személy és az adott tagállam munkaerőpiaca között integráns kapcsolat áll fenn*”.
- Az ítélet szerint a kapcsolat megállapíthatóságát alátámaszthatja bizonyos ideig tartó tartózkodás a tagállamban (amennyiben objektív és az elérni kívánt céllal arányos).
- **Látható, hogy az Európai Bíróság megpróbált lehetőséget biztosítani a tagállamok számára, hogy valamilyen kötőelem meglétét előírhassák a más tagállami állampolgárnak ahhoz, hogy pénzbeli támogatást igényelhessen; és erre a tartózkodási feltételt tartotta alkalmasnak.**

Egyéb szociális ellátások

- A 2007. évi I. törvény miatt 2008. január 1-eje óta minden ellátást igénybe vehetnek az uniós polgárok Magyarországon az 1993. évi III. szociális törvény szerint.
- Minden jogesetnek megfelelünk.
- Szoc. Tv. 3. § (3) a) pont: a) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény (a továbbiakban: Szmtv.) szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyre, amennyiben az ellátás igénylésének időpontjában az Szmtv.-ben meghatározottak szerint a szabad mozgás és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogát a Magyar Köztársaság területén gyakorolja, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik.
- **Irodalom:** Gellérné Lukács Éva – Gyulavári Tamás, Szociálpolitika és foglalkoztatás, Európai Tükör, 2009. március Különszám. www.kulugyminiszterium.hu

Családtagok (Diatta / Reed)

- Lényeg: mely személyeknek járnak az uniós polgár családtagját megillető kedvezmények? Diatta: még el nem vált házastárs jogosult, Reed: élettárs jogosult, HA a nemzeti jogban az élettárs ugyanolyan elbírálás alá esik, mint a házastárs.
- Magyar jog: megfelel a jogeseteknek és az azokat implmenetáló 2004/38/EK irányelvnek.
 - a házasság felbontásáig minden jog jár (kivéve, ha a konzul máshogy látja...)
 - Élettársak egyelőre nem élveznek ugyanolyan jogokat, mint a házastársak, csak ha az eljáró hatóság ezt esetileg engedélyezi (2007. évi I. tv. 3. § b) pont bh) alpont.
- **Irodalom:** Lukács Éva, „Menni vagy nem menni” – a magyar munkavállalók és vállalkozók esélyei az Európai Közösség munkaerőpiacán, Magyar Jog (1999) 46: 169-177.

Egy „kísérleti ló” - Angonese

- Az olasz állampolgár, Bolzanóban élő *Angonese* úr álláshirdetésre kívánt jelentkezni a magánkézben lévő *Cassa di Risparmio* banknál. A jelentkezés feltétele volt a német és olasz nyelvtudás anyanyelvi szintjét igazoló különleges bizonyítvány (*patentino*), amelyet csak a bolzanoi közhatóságoknál lehetett megszerezni. Ilyen dokumentummal *Angonese* úr nem rendelkezett – noha mindkét nyelvet anyanyelvi szinten beszélte, mert Ausztriában végezte felsőfokú tanulmányait –, ezért a bank nem engedte meg neki, hogy a felvételi procedúrán részt vegyen. Fő kérdések:
 - Állampolgár egy magán vállalkozás ellen felléphet?
 - Saját állampolgár saját tagállamában lévő vállalkozás ellen felléphet?
 - Mi köze ennek a közösségi joghoz? Nem egy belső ügy?

Válasz

- EKB: „ ... a [jelenlegi 39.] cikk célja, hogy ne legyen diszkrimináció a munkaerőpiacon. Ezért a Szerződés [jelenlegi 39.] cikkében megjelenő állampolgársági alapon történő diszkrimináció tilalmát úgy kell értelmezni, hogy az alkalmazandó magánszemélyek között is.”

Konklúzió?

- Az Európai Bíróság a jogfejlesztés motorja.
- Néha azonban felmerül, hogy nem megy-e túl messzire a jogok kiterjesztésében és hogy a tagállamok toleranciája meddig terjed az egyenlő bánásmód terén.

-
- Köszönöm a megtisztelő figyelmet!